

MARIANA RÂNGHILESCU s-a născut la 10 ianuarie 1958, în localitatea Stroiești, comuna Lunca, județul Botoșani. Absolventă a Facultății de Litere a Universității „Al.I. Cuza” Iași. Studii universitare de masterat – Literatura română în context european –, la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.

A publicat articole, studii, eseuri în reviste de specialitate și literare: „Lecturiada”, „Conta”, „Țara de Sus”, „Hyperion”, „Contact Internațional”, „Însemnări ieșene” etc.

Cărți publicate:

- *Limba și literatura română – anul de completare* (în colaborare cu Carmen-Irina Hăilă, Geanina Cotoi, Daniela Păduraru), Iași, Institutul European, 2005, aprobat de Ministerul Educației și Cercetării, nr. 482, din 22.08.2005;

- *Grupul de la Durău – Fragment de istorie literară contemporană*, Iași, Editura Junimea, 2016;

- *Exerciții de (după) lectură*, Iași, Editura Junimea, 2021;

- *Mari erori umane*, Iași, Editura Junimea, 2023.

Membră a Uniunii Scriitorilor din România.

Mariana Rânghilescu

Femei din BIBLIE în literatură

Prefață de Theodor Damian

LIMES
2026

CUPRINS

O nouă cale de acces către Sf. Scriptură (Theodor Damian) 5

I – Din Vechiul Testament.....	9
Abigail, prințesă	11
<i>Abigail</i> , de Jill Eileen Smith	12
Athalia, regină nelegiuită	16
<i>Athalia</i> , de Jean Racine.....	18
Batșeba, regină	26
<i>Batșeba</i> , de Jill Eileen.....	27
<i>Îndurare – Batșeba</i> , de Francine Rivers	31
Dalila, trădătoarea	36
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus	37
<i>Samson Agonites</i> , de John Milton.....	38
<i>Samson și Dalila</i> , de Camille Saint-Saëns.....	38
<i>Scrisoarea V</i> , de Mihai Eminescu.....	40
Estera, împărăteasă.....	41
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus	44
<i>Estera</i> , de Jean Racine	46
Eva	52
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus.....	53
<i>Marele Cod. Biblia și literatura</i> , de Northrop Frye.....	54
<i>Eva</i> , de Lucian Blaga	54
Micol, prințesă	56
<i>Mical</i> , de Jill Eileen Smith.....	57
<i>Divina Comedie. Purgatoriul</i> , de Dante	60
Rahab, desfrânată	62
<i>Credință – Rahab</i> , de Francine Rivers.....	64
<i>Divina Comedie. Paradisul</i> , de Dante	67
Rahela, preferata	69
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus	71
<i>Rahela</i> , de Jill Eileen Smith.....	72
Rebeca, harnică și ospitalieră.....	76
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus	78

<i>Rebecca</i> , de Jill Eileen Smith.....	79
Rut, femeie moabită.....	84
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus.....	86
<i>Dragoste – Rut</i> , de Francine Rivers.....	87
<i>Legenda secolelor</i> , de Hugo.....	92
Sara, prințesă.....	95
<i>Sarai</i> , de Jill Eileen Smith.....	97
<i>Antichități iudaice</i> , de Flavius Josephus.....	101
Soția lui Putifar, seducătoare.....	103
<i>Iosif și frații săi</i> , de Thomas Mann.....	104
<i>Divina Comedie. Infernul</i> , de Dante.....	111
Tamara, văduva isteată.....	113
<i>Speranță – Tamar</i> , de Francine Rivers.....	114
II – Din Noul Testament.....	119
Berenice, regina nerușinată.....	121
<i>Antichități iudaice</i> , de Josephus Flavius.....	122
<i>Titus și Bérénice</i> , de Pierre Corneille.....	122
<i>Bérénice</i> , de Jean Racine.....	124
Irodiada, prințesă.....	127
<i>Irodiada</i> , de Stéphane Mallarmé.....	128
<i>Irodiada</i> , de G. Flaubert.....	130
Maria, fecioara.....	135
<i>Divina Comedie. Paradisul</i> , de Dante.....	139
<i>Rugăciune către Maica Domnului</i> , de François Villon.....	141
<i>Fecioara Maria</i> , de Dimitrie Bolintineanu.....	143
<i>Rugăciune</i> , de Mihai Eminescu.....	143
<i>Evangelhia după Isus Cristos</i> , de José Saramago.....	145
<i>Ascultare: Maria</i> , de Francine Rivers.....	148
Salomea, prințesă diabolică.....	154
<i>Salomeea</i> , de Oscar Wilde.....	155

Abigail, printesă

Abigail (în ebraică „tatăl meu este bucurie”) este soția lui Nabal. „Femeia aceasta este foarte deșteaptă și frumoasă la chip” (I, Regi, 25:3). David a aflat că Nabal, soțul lui Abigail, își tunde oile în Carmel. Ajută păstorii să păstreze în pustiu averea lui Nabal. David trimite mesageri la Nabal și cere „ce se îndura” pentru munca lor. Acesta refuză. Abigail și-a dat seama că insulta pe care Nabal a adus-o oamenilor lui David a pus în pericol gospodăria. Înarmați și David însuși cu sabia sa au plecat spre familia bogatului. Ea știa că Nabal este „om rău” și nu se putea vorbi cu el. Din inițiativa proprie a luat „două sute de pâini, două burdufuri cu vin, cinci oi gătite, cinci măsurile de grăunțe prăjite, o sută de legături de stafide și două sute legături de smochine, încărcându-le pe asini” (I, Regi, 25:18). Astfel, l-a îmbunătățit pe David când plănuia atacul, prevenind vărsarea de sânge.

Abigail a luat asupra sa păcatul soțului. Înțelepciunea, frumusețea și demnitatea ei l-au impresionat pe David. El l-a binecuvântat pe Dumnezeu: „Dar viu este Domnul Dumnezeu lui Israel, Care ne-a oprit a-ți face rău, dacă nu te-ai fi grăbit să vii întru întâmpinarea mea, apoi până mâine în revărsatul zorilor n-aș fi lăsat lui Nabal pe nimeni de parte bărbătească” (I, Regi, 25:34).

A doua zi, Abigail i-a spus lui Nabal ce a făcut. Bărbatul a făcut un atac de apoplexie. „Atunci a încremenit inima lui și el a rămas ca de piatră” (I, Regi, 25:37). După vreo zece zile, Nabal a murit. După aceea, David a luat-o de soție. I-a asigurat o poziție socială nouă, împreună cu o avere considerabilă. „Și a mai luat David și pe Ahinoman din Izreel și au fost amândouă femeile lui” (I, Regi, 25:43). Ele au fost luate prizoniere de către amaleciți, în apropiere de Țiclag: „Și au fost duse în robie și amândouă femeile

lui David, Ahinoam izraelianca și Abigail carmelețeanca, fosta femeie a lui Nabal” (I, Regi, 30:5). Apoi, cele două au fost eliberate. Abigail i-a dăruit lui David doi fii, Chileab și Daniel.

Abigail, de Jill Eileen Smith

Povestea Abigalei este explorată îndeaproape, evidențiind credința și curajul unei femei în niște circumstanțe extraordinare.

În Maon, 1017 î.Hr., este încheiată o logodnă a unei copile, logodnă care reușise să acopere datoria tatălui. Nabal, alesul, avea o fire impulsivă, explozivă. Daniel, fratele Abigalei, nutrea gândul de a anula căsătoria pusă la cale cu doi ani în urmă. Nabal avea să vină după ea. Șofarul vestește sosirea mirelui. Conform tradiției, mirele trebuia să salute familia, să sărute obrazii tatălui ei, să-i dea daruri mamei și apoi să zăbovească cu fratele ei. Nu face nimic din acestea. Aproape o răpește. Ignoră pregătirile făcute de părinții miresei pentru petrecere. Lasă în urmă gospodăria tatălui ei, fecioarele și ospățul nunții. Intră în cort fără binecuvântarea unui preot. I se refuză binecuvântarea, pentru că tatăl ei a încercat să anuleze logodna.

Daniel se alătură oamenilor lui David care fuge de Saul. Îi spune lui David cum sora lui este prinsă într-o căsătorie cu un nebun. Abigail „era frumoasă, ce-i drept, dar devotamentul ei față de Adonai și modul ei înțelept de a mânui cuvinte îl deranjează” (Jill Eileen Smith, 2019:40). Nabal era foarte violent. Hainele femeii ascundeau vânătaile și tăieturile în carne.

David și oamenii lui au fost fugari timp de șapte ani. Făgăduința lui Dumnezeu pentru un tron n-ar fi trebuit să prevadă această viață de fugă. Oamenii îi cer să-l omoare pe Saul. David taie marginea mantei lui Saul și se strecoară înapoi la oamenii lui. David a trimis solie în pustie, să-l salute pe Nabal, dar el s-a apucat să-i insulte. Oamenii lui David i-au protejat oile. De aceea, au

cerut ceva de mâncare. Faptele lui Nabal au pus în primejdie gospodăria.

Abigail trebuia să facă ceva. Îi poruncește lui Jakim să ia „două sute de pâini, două burdufuri cu vin, cinci oi grase fripte, cinci măsuri de grâu prăjit, o sută de ciorcine de stafide, două sute de turte de curmale și smochine” (Jill Eileen Smith, 1919: 102). Toate acestea trebuiau puse pe măgari. Abigail va veni și ea din urmă. Trebuia să-și asume riscul.

David voia să se răzbune pentru toată munca făcută degeaba. Abigail se roagă de David să nu ia seama la acest om, la Nabal. Numele lui înseamnă „nebun” și e fără minte. Apoi, oferă merindele pe care le-a adus. La rândul lui, David o binecuvântează pentru că l-a oprit să verse sânge.

Abigail îi mărturisește soțului ei ce a făcut, a dus de mâncare lui David și oamenilor lui. Nabal se înfurie și o face „femeie bună și nerecunoscătoare”. Pregătea să arunce cu o urnă în ea. Nu reușește. „Brațele îi căzură pe lângă trup, urna îi alunecă și căzu, prăbușindu-se pe jos [...]. E viu. Dar membrele îi sunt grele ca piatra” (Jill Eileen Smith, 2019, 129). Nabal se preschimbă în piatră. Depresia prindea rădăcini și tot mai greu era să se opună poverii tot mai copleșitoare. Avea impresia că viața ei o lua la vale, fără niciun scop sau o țintă. A dus greu cu un soț pe care nu-l iubea. Nabal moare. Abigail căuta în inima ei o urmă de durere, dar nu găsește. Era o femeie înstărită, liberă.

David o cere de la Iuda, tatăl Abigalei. Acesta îi dă binecuvântarea. Averea ei avea să-l ajute să-și hrănească oamenii. David face jurămintele în fața lui Abigail: „Făgăduiesc să te apăr, să mă îngrijesc de nevoile tale, să te bucur” (Jill Eileen Smith, 2019:159). Din cauza prigoanei lui Saul, trebuia să călătorească prin pustia Iudeei. Abigail se ruga și postea de șase zile pline. Își făcea griji pentru credința în Adonai.

Ajunsă în palatul împăratului filistean, Abigail se înfioră la vederea zidurilor cu picturi ale lui Dagon. La dorința lui David

poartă vâl, spre a-și ascunde frumusețea. Din raidurile militare, David aduce grâne. Abigail le macină. Ahinoam, cealaltă soție a lui David, se laudă cu darurile primite. Încearcă cu orice preț să o tulbure pe Abigail.

De când David s-a alăturat filistenilor, Abigail avea coșmaruri. S-a hotărât să împartă odaia cu Ahinoam. Sunt atacate de beduini. Cu priviri fioroase, beduinii îmbrâncesc femeile. Între atacatoare, o descoperă pe Zahara, fosta ei slujnică. Ea nu i-a spus niciodată din ce popor se trage. Era dintre amaleciții cei urâți.

După o luptă dură, David ajunge la familie. Află că Ahinoam este însărcinată. Abigail era geloasă, mai ales că David folosea aceleași dezmierdări ca și pentru Ahinoam. Fac apoi drumul înapoi spre Țiclag.

Noua locuință de la Hebron a fost dotată de la început cu câteva curți interioare. David a fost uns. Inima Abigalei se simți tulburată când auzi pomenirea nevestelor lui David. Medita: „Oare David avea să-și ia mai multe neveste, pe lângă cele trei pe care le avea deja, odată ce Mical avea să se întoarcă la el? Oare ele aveau să-i ducă inima în rătăcire?” (Jill Eileen Smith, 2019:237).

Abigail suferă de pe urma căsătoriei lui David cu străina Maaca și se zvonea că avea să aibă loc o altă nuntă, cu frumoasa Hagita. Mama ei o încurajează: „Ești o femeie privilegiată, soția împăratului” (Jill Eileen Smith, 2019: 243). Daniel, fratele Abigalei, moare într-o misiune. Ea suferă și nu-și ascunde durerea, „ochii Abigalei erau scâlțați în lacrimi, iar emoțiile o sugrumau” (Jill Eileen Smith, 2019:265).

Abigail era însărcinată. Fiecare soție abia dacă își termina săptămâna nunții, când urma o altă nuntă, Li se adăugaseră Abital, Eglă. Din această pricină, Abigail era apatică și deprimată. Abigail dă naștere unui băiat căruia îi pune două nume – Chileab, cel pe care l-a desăvârșit tatăl lui, și Daniel, după fratele ei.

La cinci din cei șapte de când domnea David în Hebron, luptele interne fuseseră constante. David nu le-a îngăduit soțiilor să

se plimbe prin cetate. Se temea să nu fie răpitate sau forțele vrăjmașilor să le facă rău.

Chileab are un accident, frânt sub roțile carului. Brațul lui nu avea să fie niciodată teafăr. Această realitate o tulbură pe Abigail.

Nemulțumită că Chileab este luat peste picior de Amnon și Absalom, Abigail îi spune lui David că ar fi mai bine să se întoarcă în casa tatălui ei. Ava l-ar putea ajuta pe Chileab și l-ar putea învăța lucrurile pe care David nu are timp să-l învețe. Furios, David îi strigă: „– Vrei să pleci? Atunci pleacă! Să-ți strângi toate lucrurile până dimineață” (Jill Eileen Smith, 2019:319).

Abigail nu avea să știe cât de mult costase cererea ei. Ea nu reușea să le treacă cu vederea pe celelalte soții. Inima lui David s-a frânt, când și-a văzut soția și fiul plecând. Seara, se sili să se poarte ca și cum nu s-ar fi petrecut nimic neobișnuit. O iubea pe Abigail. Abia acum își dădea seama cât de mult. „Dorul de a repara lucrurile între ei îi zgândărea orgoliul. Orgoliul îi spunea să o lase în voia ei, să o aștepte pe ea să vină la el. Înțelepciunea îi spunea să lase mândria la o parte și să se ducă la ea, să nu permită lăsarea nopții să adâncească amărăciunea ce prinsese rădăcini. Vocile rațiunii și ale inimii se războiau în sufletul său și nu era sigur care dintre părți avea să câștige” (Jill Eileen Smith, 2019:327).

Un an mai târziu, Abigail își ținea fiica, pe Ana, strâns lipită de piept. Totuși, după ea, timpul petrecut cu David nu era niciodată suficient.

Povestea nu este credibilă și adevărurile biblice se îmbină cu cele istorice și imaginația autoarei.

Bibliografie:

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, București, Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1982.
2. *Dictionar biblic*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 1995, p. 3-4.
3. Jill Eileen Smith, *Abigail*, traducere Ariana Roșiu, Oradea, Editura Casa Cărții, 2019.

Athalia, regină nelegiuită

Semnificația numelui din ebraică: „Ihave este înălțat” este în contrast cu tot ce face aceasta.

Este fiica lui Ahab/Achaeb și a Izabelei. Familia ei este cunoscută pentru faptele strămoșilor. Ahab și soția sa Izabela fac parte din categoria regilor reali, consemnați în istoria laică. După moartea lui Solomon s-au format două regate – Iuda și Israel. Bunicul patern al Ataliei, Omri, s-a impus prin violență, în fruntea regatului lui Israel. Cel matern, Etbaal, a fost mare preot al lui Baal și al Astartei (zeița supremă în mitologia feniciană). Mama sa, Isabela, era vestită pentru închinarea la idoli și ca ucigașă a prorocilor lui Yahve. Regatul s-a umplut de temple închinare lui Baal. În Samaria, capitala Regatului de Nord al Israelului, a fost înălțat un stâlp de închinare în cinstea zeiței Astartea. Influența feniciană a dominat în acea perioadă: „Achaab/Ahaab i-a slujit lui Baal puțin, dar Iuda îi va sluji mult” (4 Regi: 10-18). Atalia se căsătorește cu Ioram, regele lui Iuda. Ea își poate urma nestingherită pornirile. Regele Ioram îi seamănă. Acesta își omoară frații (Azaria, Iehed, Zaharia, Mical și Șefatia) cărora tatăl lor „le făcuse daruri mari de argint, de aur și de lucruri prețioase” (II Paralipomena 21: 4). Duce poporul la rătăcire prin închinarea la idoli, trezind mânia prorocului Ilie. Suferă pierderi militare, ducând locuitorii Ierusalimului la desfrâu. Perechea Ioram – Atalia va duce regatul lui Iuda la apostazie, tiranie și ruină totală care cuprinsese deja țările învecinate.

Filistenii și arabii, care se învecinează cu etiopienii, fac dese incursiuni și pradă Iudeea: „au năvălit în toată țara și au luat toată averea care se afla în casa regelui”. Ioram moare „neplâns”, după o domnie de opt ani, la vârsta de treizeci și doi de ani.

Atalia păstrează controlul asupra puterii în timpul domniei lui Ohazia, fiul său. Tânărul domnește abia de un an. Este descoperit în Samaria, unde se ascundea, și este ucis. Este o lovitură grea pentru Atalia. Ea nu-și face scrupule și, ca să-și elimine rivalii, stârpește „toată sămânța de rege din casa lui Iuda.” (II Paralipomena 22:10).

Urmează un adevărat masacru al propriilor nepoți. Fiii ei fuseseră uciși cu câțiva ani înainte de către filistenii și arabi. Revoltată de această cruzime, Ioseba, fiica regelui Ioram și sora lui Ohazia, salvează pe micuțul Ioăș. Ea îl ascunde în „camara paturilor”, o anexă a Templului în care erau găzduiți preoții de serviciu. Iosabea/Ioșeba era sora vitregă a lui Ohazia.

Atalia rămâne singură la domnie. Timp de șase ani dă frâu liber demenței dezlănțuite, violenței fără opreliști, închinări la idoli. Domnia ei se reduce la o sumă de jafuri, torturi și fapte criminale. Ea disprețuiește pe Dumnezeu și deopotrivă pe oameni. Mânia crește tot mai mult printre supuși. Poporul așteaptă doar un semn pentru a se răscula.

Scăpat din masacru, Ioas a rămas în Templu. Îi sunt alături preotul Iehoida și mătușa Ioșeba. Este la adăpost de privirile și răutatea bunicii lui. Descendent regal, Ioăș este moștenitor adevărat. El este speranța tuturor adeptilor lui Iuda. În pofida vârstei fragede, are toate atributele necesare domniei. De asta este convins preotul Iehoida, soțul Ioșebei.

Fără ca regina să știe, Iehoiada pregătește încoronarea micuțului Ioăș. Cheamă pe ostași, „pe sutașii carienilor și ai alergătorilor” să se adune și să-l înconjoare pe Ioăș adus la Templu. „I-a legat cu legământul Domnului”. Nimeni nu avea voie să se apropie de Ioăș. Preotul le-a dat sutașilor sulitele și scuturile regelui David, care se aflau în Casa Domnului. Iehoiada i-a dat lui Ioăș diadema și mărturia („este vorba fie de un sul conținând textul celor două table ale Decalogului, fie un document conținând clauzele legământului între Domnul și casa lui David sau un text al

dreptului regal” – (*I Regi 10:25*). Vine și mulțimea, bătând din palme și strigând „Trăiască regele!”. Larma și zvonul de glasuri se răspândesc pe străzile cetății.

Trezită de strigăte, Atalia se scoală și aleargă la Templu. Îl vede pe rege așezat pe tron și tot poporul care „se veselea”. Sigură pe puterea ei, Atalia și-a sfâșiat veșmintele și strigă: „Uneltire! Uneltire!”.

Preotul se înțelesese cu mulțimea care era de partea lui. Ioade cel înțelept cere ca regina să fie scoasă din Templu și să fie dusă la palat. În drum spre casa domnească este ucisă.

Istoricul Josephus Flavius relatează sfârșitul reginei în *Antichități iudaice*: „Iodans le-a poruncit s-o ducă pe Gothalia / Atalia în valea Cedron și s-o omoare acolo (câci el nu voia să pângărească templul prinuciderea nemernicei femei) [...] au dus-o până la regeasca poartă a catârilor și au omorât-o acolo” (vol. I, p. 540). Moartea Gothaliei/Ataliei n-a pricinuit nicio tulburare în cetate. Atalia a domnit șase ani, adică între cca. 842/841/-/835 î.Hr.

Ioaş (Iehoaş), nepotul și urmașul idolatrei Atalia/Gothalia a fost cel de-al optulea suveran al Regatului Iudeii (836-798 î.Hr). Regele a urmat cu strictețe legile, închinându-se statornic lui Dumnezeu.

Athalia, de Jean Racine

În anul 1691, Jean Racine publică *Athalia*, tragedie în cinci acte. Este opera cea mai îndrăzneată prin dimensiunea și varietatea lexicului, profunzimea politică și religioasă. În „Prefața autorului” este prezentat contextul politic și regulile de la Templu. Urmează lista de personaje și precizarea că „scena se petrece în templu Ierusalimului într’unu vestibulu din compartimentulu marelui pontifice”.

În scena I, din actul I apar Joad și Abner, unul dintre principalii ofițeri ai regelui lui Iuda. Acesta din urmă își exprimă

neliniștea generată de schimbările unei „muieri” care are un dispreț total față de credință: „Sau, gat’a se peosterne l’altariulu lui Baalu, / La ale lui mistere se duce să se închine / Și alu lui Dumnedeu nume să blesteme’ntru sine / Eu tremuru, și mi-e frică să nu vedu că tu chiaru / Cu-al Athaliei ordine esci smulsu de la altare / Că ne interdice ori ce feliu de serbare, / Și c „ast-feliu se încheia funeasta-i resbunare” (Racine, trad. G. Sion, 1875: p.2). Joad îi ascultă presimțirile cumplite legate de faptele reginei păgâne.

„Și fiica Jesabelei că vine cu turbare / S’atace chiar în templu pe Dumnedeu celu tare” (op. cit., p. 3). Joad crede că Dumnezeu va împiedica comploturile Ataliei: „Elu scie, când veșce, mărimea să-și arate / Și nu uita poporulu cu suflete curate” (op. cit., p. 6).

Atalia este ucigașa care a sugrumat princi în leagăn, nelăsând „măcar un strop de sânge din viața cea regească” (op. cit., p. 7). Joad este optimist că Dumnezeu nu-l va dezamăgi și privește aurora care pe templu se arată.

În scena a II-a discuțiile sunt între Joad și Josebeta. Ea îi vorbește de copilul salvat și vrea să adune leviții și oameni „de lege / Să le aretu pe-acela ce are a fi rege” (op. cit., p. 9). Joad îi spune că pruncul știe că se numește Eliacinu și că preotul i-a servit de tată.

Îndemnați de ura asupra Athaliei, leviții și sacerdoții au jurat să accepte acel fiu al lui David. Iosabeta relatează faptele de cruzime ale Athaliei: „Cātu voiu scâlțați în sânge era camera plină: / Cumplita Athalia cu o feroce mină / și c’unu pumnariu în mână mereu îmbărbăta / Ostașii sei cei barbari, mereu sânge-a versa” (op. cit., p. 12). Joad zăcea în sânge, Iosabeta l-a ridicat, stropindu-l pe față cu lacrimile sale. Ea s-a înfiorat de faptele „reginei omucide”.

Începând cu scena a III-a este introdus corul. Efectele scenice, cântecele corului, acompaniamentul muzical îi conferă o dimensiune spectaculară absentă în teatrul clasic. Actul întâi se